

CANKARJI IZ VELIKE LIGOJNE

V vrhniškem župnišču so začeli pisati matične knjige leta 1633.¹ Tedaj je živelo v vrhniški župniji vsaj pet do sedem družin Cankarjev. Prvi zapisi v matičnih knjigah ne povedo, kje v fari so bili doma. Iz preučevanja sorodstvenih vezi, krstov in porok pa je razvidno, da je v 17. stoletju največ Cankarjev živelo na območju vasi Velika Ligojna, od koder prihajajo predniki Ivana Cankarja. Priimek se je v Veliki Ligojni ohranil do prve polovice dvajsetega stoletja, domače ime "pri Cankarju" pa je živo še danes.

Večina Cankarjev je sodila med revne vaščane.² Mnogi posamezniki iz Cankarjevega rodu so se trudili izboljšati svoj socialni položaj. To so navadno dosegli tako, da so si našli ženo, ki je imela v zakupu kak delček posesti. To je bil vzrok zelo neenakih zakonov. Poročali so vdove in velikokrat so bile žene precej starejše od njih samih.³

Ligojski kmetje so bili podložni kar šestim gospostvom, in sicer: menihom kartuzijanom v Bistri, logaški gosposki, bokalškemu gradu, graščini Čeplje, vrhniški farni cerkvi in dvorcu na Češeniku pri Dobu blizu Domžal.⁴

Graščina Češenik je bila daleč onstran Ljubljane in Save, zato lastniki od ligojskih

podložnikov niso zahtevali osebne in vprežne tlake, ampak le denar in žito.⁵

Velika Ligojna 30, v Kotih (po domače: *pr' Kotn'k*), nova št. 38

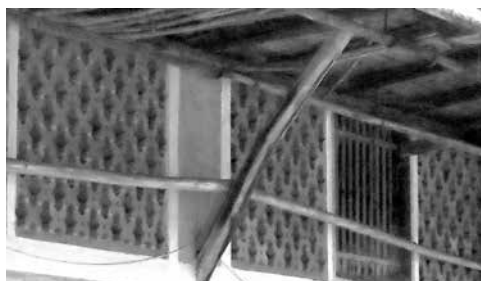
To je veljalo tudi za posestvo v Kotih, ki je bilo označeno za polovično kmetijo. Kmetiji so rekli tudi v Kotu ali v Kotlu. Za to vejo Cankarjev so župniki v svojih knjigah namerč dolgo pisali, da so »iz Kotla, iz Kotov« (*ex Kotle, ex Kotel*).⁶ Podložniki iz Kota oz. Kotov so v denarju plačevali dvanajst goldinarjev in trinajst krajcarjev dajatev za tlako na leto. Poleg tega so bili dolžni dajati za t. i. malo pravdo⁷ še pet mernikov ječmena in dva mernika ovsa.⁸

Iz franciscejskega katastra iz leta 1824 je razvidno, da je imel Kotnikov polgrunt malo sveta, vsega skupaj nekaj čez devet tisoč sežnjev, kar je dobre tri hektarje. Imeli so dve večji in dve manjši njivi, ki sta obsegali pičlega pol hektarja, preostalo pa so bile senožeti, pašniki in sadni vrt.⁹

V fevdalni dobi kmečko ljudstvo ni bilo lastnik hiš, v katerih je stanovalo, ne polj, ki jih je obdelovalo. Lastniki zemlje so bili fevdalci. Plemiški razred je dajal polja in domačije kmečkim družinam v dosmrtni zakup.

Zdajšnja Kotnikova domačija. (foto: Ambrož Koderman)

Značilne opečnate prezračevalne mreže na gospodarskem poslopiju. (foto: Ambrož Koderman)

Najemnik je bil dolžan za t. i. mitensko zemljo vsako leto dajati tlako v delu, pridelkih in denarju. Da je sin umrlega lahko podedoval najemno kmetijo, je moral plačati primščino.¹⁰ Tudi rod Cankarjev je bil dolga leta dedni najemnik kmetije pri Kotniku.¹¹

Prva znana stanovalca domačije v Kotih sta bila Andrej Cankar (1610–) in njegova žena Elizabeta. Imela sta pet otrok. Prvi je bil Janez (22. 6. 1641–1702), poznejši naslednik na domu v Kotih, drugi Luka (13. 10. 1642–), tretji Štefan (12. 12. 1643–), ki je kasneje

gospodaril v Veliki Ligojni 2, četrtorojeni Gregor (26. 2. 1647–) in peta hčerka Marjeta (5. 4. 1658–). Luka, Gregor in Marjeta so se verjetno odselili iz vrhniške fare, saj razen rojstnih podatkov o njih ni nič znanega.

Prvorojeni Janez (Joannes Zankor 1641–1702) je nasledil polgrunt v Kotih. 4. 1. 1673 se je poročil s Katarino Ogrin. Moral je biti precej veljaven in družaben človek, saj je h krstu nosil otroke Verbičev, Moravcev, Dolgonjivcev in Mavsarjev. Mavsariji¹² so v tem času še lepo slovensko rekli Mišji hrib. Svoje ime je prepletel tudi z Rodeti in Stanteti, družinami samotnih kmetij nad Veliko Ligojno. S sinom Štefanom je bil tudi priča pri svatbi Mihe Oblaka – Moravcovega. V zakonu sta se Janezu in Katarini Cankar rodila dva sinova, Štefan (11. 12. 1673–~1750) in Matija (29. 1. 1677–5. 1. 1768).¹³

Štefan, prvorojeni sin v zakonu Janeza in Katarine Ogrin, je bil naslednik posestva in veljaven mož. H krstu je nosil otroke z bližnjih samotnih kmetij: Oblakove, Šinkovčeve in Ver-

bičeve. Na faro je kot krstne botre spremljal sosede »Barbaro Verbičko, Nežo Butinko, Barbaro Merlačico, Katro Moravko in Marijo Pajzarco«¹⁴. Oženili so ga zelo zgodaj. Komaj sedemnajstletnemu so leta 1691 izbrali sedem let starejšo nevesto Jero Reven (1666–28. 8. 1714)¹⁵ s Stare Vrhnike. Razlog za zgodnjo ženitev je bila po vsej verjetnosti vojaščina, ki je v tem obdobju trajala vse življenje oziroma do onemoglosti.¹⁶ Zakoncema so se med leti 1702 in 1712 rodili štirje otroci: Matija (29. 1. 1702–), Uršula (20. 10. 1706–), Marija (24. 3. 1709–) in Andrej (25. 3. 1712–16. 9. 1762).¹⁷ Prva žena Jera je leta 1714 poleti umrla, a Štefan se je takoj naslednjega predpusta, 11. 2. 1715, drugič poročil s sosedo iz Mrl Jero Ogrin (22. 1. 1683–2. 12. 1749). Z njo je imel v letih med 1716 in 1722 še štiri otroke: Heleno (4. 4. 1716–), Pavla (23. 1. 1718–), Martina, rojenega 10. 10. 1719 v »Kotlu«, kakor je zapisano v vrhniški krstni knjigi, in Jero (14. 3. 1722–).¹⁸ Kdaj je Štefan umrl, ni znano. Leta 1750 je na posestvu v Kotih že gospodaril sin Martin (10. 10. 1719–1783). Po njem je domačija dobila tudi domače ime pri Martinu.¹⁹

Martin se je rodil skoraj trideset let po prvi poroki svojega očeta Janeza. Leta 1749 se je poročil z vdovo Marijo Mesec z Brezovice. Posestvu v Kotih se je odtujil in se odselil na Brezovico. Tam je umrl kot vdovec brez otrok, star 66 let. Tako je leta 1783 posestvo v Kotih ostalo brez neposrednih naslednikov. Tamkajšnji rod Cankarjev je nadaljeval Martinov stric Matija (29. 1. 1677–5. 1. 1768), drugi od dveh otrok v zakonu Janeza Cankarja in Katarine Ogrin. Kot drugi sin je moral mlad s trebuhom za kruhom od doma. Kje je hodil, ni znano. Najverjetneje je bil večino življenja vojak. V Veliki Ligojni ga najdemo šele na stara leta. Leta 1737 se je poročil z neko Marijo (~1704–1. 5. 1764)²⁰ in šele pri njegovih šestdesetih letih se mu je rodil sin Anton. Od češeniške graščine je imel najeto kočo in je plačeval 2 forinta 33

krajcarjev in 2 vinarja tlake na leto. Nekaj malega sveta je imel najetega tudi od logaške gosposčine, saj ji je za to dajal 2 forinta in pol.²¹ Kje natanko je stala njegova koča, ni znano. Zelo verjetno je, da je bila blizu Kotnikove in Mrlakove kmetije, saj je bila žena Marija dvakrat krstna botra v družini Mihe Verbiča. Sina Antona pa je nesla h krstu Helena Verbička, gospodinja na Mrlakovi domačiji.²² Matija je dočakal zelo visoko starost, 91 let, in tudi 27 let mlajšo ženo je preživel za štiri leta.

Matijev in Marijin sin Anton (prapraded pisatelja Ivana)²³ se je rodil kot edinec (9. 1. 1737–27. 4. 1776)²⁴. Čisto drugače kot njegov oče, se je poročil že pri rosnih petnajstih letih. Njegovo starost so kaplanu Jerneju Stenovcu verjetno zamolčali, saj se takrat niso smeli poročati pred dopolnjenim šestnajstim letom. Oče mu je prepustil tudi kajžo in ga s tem rešil dolgoletne vojaške službe.²⁵ Žena Urša Slovša (1738–7. 9. 1801)²⁶ je bila hčerka kmeta Janeza iz Zaplane.²⁷ Poročila sta se 6. 2. 1752²⁸ v vrhniški podružnični cerkvi v Podlipi.²⁹ Par je imel sedem otrok. Pavel se je rodil štiri leta po poroki (3. 1. 1756–), nato še Martin (29. 2. 1759–), Elizabeta (21. 8. 1762–), Jurij (28. 3. 1764–), Štefan (22. 12. 1765–) in dvojčka Anton in Boštjan (roj. 12. 1. 1770).³⁰

Zapis Kotnikovih dvojčkov Antona in Boštjana, rojenih v Veliki Ligojni, v vrhniški krstni knjigi 1769–1784. Približen prevod: »/Rojena/ v Veliki Ligojni 12. 1. 1770 okoli 8. ure zvečer in naslednji dan krščena dvojčka Anton in Sebastjan, zakonska sinova Antona Cankarja in Uršule. Krstna botra Antona sta Matija Japelj in Jera Oblak, Sebastjana pa Primož Oblak in Marija Japelj. Krstil Matija Smuk.« (hrani: Nadškofijski arhiv Ljubljana)

Vsi otroci so se rodili pri Kotnikovih sosedih v Veliki Ligojni 31, pri Mrlaku, in ne v Mali Ligojni, kot je očitno pomotoma zapisal Franc Cankar.³¹ V Veliki Ligojni sta od sedmih otrok ostala samo dva, in sicer najstarejši Pavel, kasnejši gospodar na Kotnikovi kmetiji, in najmlajši Boštjan (12. 1. 1770–19. 2. 1813),³² praded Ivana Cankarja. Ta se je priženil v Veliko Ligojno 18, na Raspotju.

Leta 1783, ob smrti strica Martina, ki je bil brez naslednikov, se je prvorojenec Antona in Uršule, Pavel, potegoval za njegov grunt v Kotih. V tem času je prišlo pri češeniški graščini do večjih posestnih sprememb, ki so zadevale tudi podložnike v Veliki Ligojni. Tako je tudi Cankarjeva mitenska kmetija prešla v last logaške gosposčine. Tedaj so uvedli zemljiško reformo in dotedanje zakupne kmetije so postale kupne.³³ Tako je Pavel leta 1784 postal celo delni lastnik kmetije v Kotih.³⁴ Ob prevzemu kmetije je bil star 27 let, že več let poročen in imel dva otroke. Pavel se je poročil 1778. leta s petnajstletno Jerico Oblak (roj. 1763). Ta je bila hčerka Primoža Oblaka iz Velike Ligojne 32, gospodarja na eni od kmetij na pobočju nad Kotnikovo domačijo. Pavel in Jerica sta imela šest otrok. Prva dva sta se rodila še v kajži na hišni številki 31, preostali štirje pa že na številki 30, pri Kotniku. Sledili so si takole: Marija (21. 11. 1780–), Nikolaj (6. 12. 1783³⁵–16. 5. 1817), Pavel (25. 7. 1886–), Jera (24. 3. 1789–31. 11. 1806), Blaž (30. 1. 1792) in Jožef (19. 3. 1797–4. 5. 1809)³⁶.

Polgrunt v Kotih je podedoval Pavlov sin Nikolaj – Miklavž (1783–16. 5. 1817). Miklavž se je leta 1805 poročil z Marijo Velkavrh (1786–1837)³⁷. Zakonca Miklavž Cankar in Marija Velkavrh sta imela sina Janeza in štiri hčere.³⁸ Prva se je rodila Ana (8. 1. 1806–6. 11. 1839³⁹), nato Marija (21. 12. 1808–24. 12. 1808)⁴⁰, tretji otrok je bila spet Marija (roj. 28. 12. 1810, poroka 1831. leta)⁴¹, četrtorojevnin pa sin Janez (5. 6. 1813–1824)⁴².

Kot zadnja se je že po očetovi smrti rodila Marija (roj. 25. 8. 1817, 1841. poročena Gregorka v Blatno Brezovico).⁴³

1817. leta je za posledicami živčne mrzlice umrl gospodar Miklavž. Tedaj je po deželi zaradi izredno slabe letine pustošila tudi huda lakota. Ko je sušica leta 1824 pokosila še sina Janeza, je polgrunt v Kotih ostal brez moškega naslednika. Naprej je gospodarila vdova Marija.⁴⁴ K hiši se je 1825. leta priženil Lovrenc Gutnik (10. 8. 1795⁴⁵–20. 3. 1840⁴⁶), ki je poročil domačo hčerko Ano Cankar (1806–1839). Gospodar v Kotih pa je postal šele po smrti njene matere Marije, 1837. leta. Odtlej na tem posestvu ni več priimka Cankar, rod Cankarjev pa se nadaljuje po ženski liniji.⁴⁷

Ana Cankar in Lovrenc Gutnik sta imela sedem otrok: Franca (27. 11. 1825–16. 3. 1826), še enega Franca (7. 11. 1827⁴⁸–12. 1. 1883), Ano (19. 6. 1830–), Marijo (8. 8. 1833–), Jožefa (16. 2. 1835–), Marijo (8. 8. 1836–) in Janeza (6. 2. 1838–15. 3. 1840). Leta 1839 je za kolero umrla mati Ana, stara 33 let. Slabega pol leta za njo je v 45. letu starosti zaradi tumorja na pljučih umrl še gospodar Lovrenc.⁴⁹ Drugorojeni Franc je bil ob smrti staršev v trinajstem letu starosti. Kasneje je prevzel domačijo, se poročil z Marijo Šebeničnik (19. 6. 1830⁵⁰–23. 11. 1900) s Plešivice in imel z njo osem otrok: Frančiško (27. 2. 1852–), Ivano (30. 4. 1858–), dvojčka Marijo in Frančiška (24. 10. 1860–), Janeza (6. 12. 1862–14. 1. 1925), Antona (11. 5. 1869–21. 6. 1871), Jakoba (7. 7. 1873–24. 4. 1874) in Nežo (~1867–11. 10. 1868).⁵¹

Šolo na Vrhnikih so leta 1866 obiskovali samo trije otroci iz Ligojne in med temi tremi sta bila dva vnuka Ane Cankar, Kotnikova dvojčka Franc in Marija.⁵² Gutniki so bili znani tudi kot dobri kolarji, ki so popravljali in izdelovali mline v vsej okolici.⁵³

Na domačiji je naprej gospodaril Janez Gutnik (6. 12. 1862–14. 1. 1925). 11. 2. 1889 se je poročil s Frančiško Rogelj (14. 4. 1870–30. 1. 1944), Tegljevo iz Preserja 8 pod Krimom. V tem zakonu se je rodilo kar 15 otrok: Marija (4. 8. 1889–), Janez (3. 1. 1891–), Frančišek (22. 9. 1892–), Jožef (10. 3. 1895–), Anton (25. 12. 1896–), Marija (20. 10. 1898–), dvojčka Jernej in Ivana (20. 8. 1900–), drugič dvojčici Antonija in Frančiška (5. 6. 1902–), Frančiška (12. 4. 1904–), tretjič dvojčka Stanislav in Angela (2. 4. 1906–), Avgust (4. 9. 1908–) in Alojzij (3. 6. 1911–).⁵⁴

Predzadnji, Avgust (4. 9. 1908–6. 10. 1980), je nasledil domačijo. Z ženo Ivano nista imela potomcev. Posestvo je prevzel nečak Jožef Gutnik (14. 12. 1937–), sin Avgustovega brata Jožefa (10. 3. 1895–), ki je bil poročen pri Mihelcu na Stari Vrhnikih. Dom je med drugo

svetovno vojno, leta 1942, pogorel. Gutniki so svojo domačijo "Kotnik" obnovili. Tisti, ki se še spominjajo prejšnjega doma, pravijo, da sta si hiši precej podobni.⁵⁵ Kakšna je bila hiša, v kateri so živeli Cankarji, ne vemo, ve se le, da je stala nekoliko stran od zdajšnje, na vogalu sedanjega gospodarskega objekta, v smeri proti Mrlakovim.⁵⁶ V Kotih zdaj živi Jožefova hčerka Mojca s hčerko Sašo in sinom Primožem Albrehtom.

Velika Ligojna 31, nova št. 37, pri Mrlaku, koča na Mrlakovem vrtu

Cankarji so se rojevali in umirali tudi pri sosedih Kotnikove domačije, to je na naslovu Velika Ligojna 31, pri Mrlaku. V vrhniških krstnih knjigah je zabeleženih kar nekaj krstov s priimkom Cankar na tem naslovu.

Mrlakova kajža. Domnevamo, da je bila ta - danes razpadajoča - kajža zavetje družine Matije Cankarja (roj. 1677) in kasneje družine njegovega sina Antona (roj. 1737), prapradedna pisatelja Ivana Cankarja (foto: Ambrož Koderman, 2005).

Na Mrlakovem vrtu še danes stoji kajža, ki ima na prečnem tramu vdolbeno letnico 1755. Domnevamo, da je bila prav ta kajža zavetje družine Matije Cankarja (roj. 1677) in kasneje družine njegovega sina Antona (roj. 1737).

Letnica 1755 na enem od notranjih tramov. (foto: Amrož Koderman, 2005)

Velika Ligojna 2 (Mežnija), nova št. 6, pri Židank

Židankova hiša, zgrajena leta 1959. (foto: Franci Dovč, 2012)

Koča na naslovu Velika Ligojna 2 je tičala na robu vasi, ob klancu, kjer se je tedanja stara cesta iz Velike Ligojne spuščala proti Vrhniški. Dom je bil majhen, hiša in hlev v enem.⁵⁷ Bila je last podružnične cerkve sv. Lenarta v Mali Ligojni. V njej naj bi prebival cerkovnik, ki je oskrboval obe cerkvi; cerkev sv. Lenarta v Mali Ligojni in cerkev sv. Jurija v Veliki Ligojni.⁵⁸ Od tod verjetno tudi domače ime Mežnija.

Tu je živel Štefan Cankar (12. 12. 1643–). Bil je tretji sin Andreja Cankarja iz Kotov in brat Janeza (1641–), gospodarja iz Kotov. To so predniki rodu pisatelja Ivana Cankarja v ravni črti.⁵⁹ Štefan naj bi imel 1674. leta z Marjeto Rupnico nezakonsko hčerko Marušo.⁶⁰ Ko se je kasneje, leta 1675, z njo lahko poročil, sta dobila še pet otrok: Andreja (1677–25. 12. 1749), Jero (15. 2. 1679–2. 12. 1749), Elizabeto (17. 10. 1682–), Janeza (22. 5. 1685–) in Marušo – Marijo (29. 9. 1690–).⁶¹

Tudi Janez, sin Štefana in Marjete, je družino začel z nezakonskim otrokom: z Uršo Lužarico je 11. 12. 1712 dobil nezakonsko hčerko Lucijo. 29. 11. 1714 se je poročil z Uršo Kavčič iz Rovt (~ 1685–28. 4. 1715). Najverjetneje je šlo za isto dekle in Lužar je bilo njeno hišno ime. Po njeni smrti se je 20. 9. 1718 drugič poročil s sovaščanko Heleno Želodec (1690–5. 1. 1760) in imel z njo še hčerko Dorotejo (3. 12. 1719).⁶²

Najemništvo na hišni številki 2 je nasledil prvorojeni sin Štefana in Marjete, Andrej (1677–25. 12. 1749), ki naj ne bi bil vpisan v vrhniško krstno knjigo. Izsledil ga je Franc Petre po zemljiških knjigah, saj je bil kot prvorojeni moški potomec naslednik na omenjeni hišni številki 2. Iz rektifikacijskih aktov iz leta 1752 je razvidno, da je k bajti spadal kos travnika, vpisan kot »gartelc«. Ti Cankarji so bili edini podložniki, ki jih je imela v Ligojni vpisane vrhniška farna cerkev. Od vseh vaščanov so plačevali najmanj tlake, samo 46 krajcarjev na leto. Mernik pšenice je takrat stal od 128 do 130 krajcarjev, mernik rži od 83 do 88 krajcarjev, star ovsa (tj. štirje merniki) pa od 169 do 183 krajcarjev. Iz tega vidimo, da so bajtarski Cankarji plačevali za en mernik ovsa tlake. Vrhniški župnik si je od vseh svojih podložnikov po vaseh samo pri Andreju Cankarju zabeležil, da hrani eno kravo in dve ovci s kupljeno krmo in da je brez dela. Menda je hotel s tem povedati, da ne hodi niti na dnino. Nekaj malega zemlje je imel Andrej najete tudi od logaške graščine. Zanj je plačeval petnajst krajcarjev na leto.⁶³

Andrej se je oženil dvakrat. Prvič z domačinko Nežo Turk (~1710–1741) in imel z njo tri otroke: Primoža (3. 6. 1736–), Matijo (30. 1. 1739–) in Heleno (24. 4. 1741–). Po smrti prve žene se je Andrej 23. 4. 1742 poročil v drugo, in sicer s Heleno Mele iz Žažarja (~1710–5. 2. 1760) in imel z njo sina Lovrenca (2. 8. 1744–19. 5. 1816).⁶⁴

Andrejev prvorojenec Primož se je poročil trikrat. Njegov sin Pavel (20. 1. 1758–25. 3. 1850)⁶⁵ iz prvega zakona je prvi Cankar, ki je zapustil vas, in se 1805. leta oženil na Vrhnikih. Oprijel se je krojaške obrti in prešel iz kmečkega dninarstva v obrtniški stan.⁶⁶

Sin Lovrenc iz Andrejevega drugega zakona je nasledil rojstno kajžo v Veliki Ligojni 2. Na dom je pripeljal nevesto Heleno Mrzlikar (1740–23. 1. 1818) iz Male Ligojne. Poroka je bila 2. 3. 1772. Lovrenc in Helena sta imela sedem otrok: Marijo (13. 8. 1773–18. 7. 1831), Luka (29. 9. 1775–16. 9. 1777⁶⁷), še enega Luka (29. 2. 1778–16. 4. 1779), Elizabeto (8. 11. 1781–), Janeza (18. 6. 1784–2. 5. 1844), Jožefa (13. 3. 1786) in Uršo (7. 9. 1789–18. 9. 1789).⁶⁸

Dom je nasledil Janez Cankar (1784–), ki se je 4. 2. 1807 poročil z Nežo Krvina (1775–27. 9. 1832) iz Podlipe.⁶⁹ V zakonu Janeza in Neže Cankar se je prva rodila Marija (8. 8. 1808–1851⁷⁰), ki se je 1837.⁷¹ leta poročila s Florjanom Celarcem (3. 5. 1810–13. 3. 1890⁷²), od Zgornjega Celarca iz Smrečja 4⁷³, nato Maruša (13. 12. 1810–), pozneje poročena Smuk, tretji je bil sin Matija (3. 8. 1813–29. 3. 1814), ki ni dočakal prvega leta starosti, zadnja pa je bila Barbara (2. 9. 1818–), pozneje poročena Medved.⁷⁴ Marijin mož Florjan Celarc je pozneje gospodaril na Raspotju⁷⁵ in se 23. 2. 1852 ponovno poročil z Elizabeto Treven. Matija, edini moški potomec v družini, ki bi prišel v poštev za nasledstvo, je torej umrl, hčere pa so se poročile in odselile. Oče Janez je bil tako zadnji

Cankar na tedanjem naslovu Velika Ligojna 2, in cerkvena bajta, ki je stala na mestu, kjer danes stoji Židankov kozolec⁷⁶, je že v tej generaciji prešla v tujo posest.⁷⁷

Na domu je ostal Florjanov in Marijin sin Johan (28. 8. 1838–13. 12. 1919), ki se je 24. 2. 1873 poročil z Nežo Petkovšek (11. 1. 1846–29. 5. 1923) s Stare Vrhnike. Dom je kasneje kupil Jože Osredkar (?–1942), Hribarjev iz Šentjošta, in z nakupom hiše prevzel tudi preužitkarico Nežo. Jože je bil prvič poročen z Marijo Gantar (2. 4. 1879–29. 11. 1908) iz Rovt. Skupaj sta bila v Ameriki, in ko sta se leta 1908 s sinom Janezom vračala domov, je Marija na ladji umrla. Jože se je nato 25. 7. 1909 drugič poročil z vdovo Ivano Martinšek, roj. Trček (24. 5. 1879–). Jožetu in Ivani se je v zakonu rodilo šest otrok: Tone, Peter, Alojzij, Jožefa, Ana in Frančišek (27. 11. 1919–1965). Slednji je prevzel domačijo in se poročil z Angelo Plečnik (1922–2011) iz Brezij pri Dobrovi. Zdaj na domu gospodari sin Franc, eden izmed njunih treh otrok. Vojna vihra družini ni prizanesla. Leta 1942 so italijanski vojaki kot talca ustrelili očeta Jožeta in sina Janeza, ob požigu vasi pa je pogorel tudi njihov dom. Hišo, ki je tedaj pogorela, so obnovili, nato pa jo leta 1959 podrli in sezidali novo.⁷⁸

Velika Ligojna 8, nova št. 11, pri Šimnovcu

Šimnovcova hiša leta 2011, v ozadju gospodarsko poslopje. (foto: Franci Dovč)

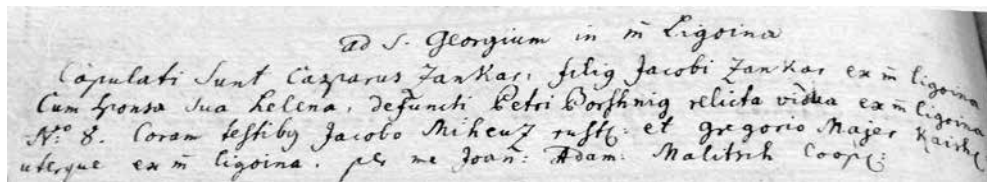

Šimnovcova domačija, zgrajena po požigu Ligojne leta 1942
in porušena leta 1988. (foto hrani: Boštjan Rus)

Na številko 8⁷⁹ v Veliki Ligojni se je v predpustu 13. 2. 1775⁸⁰ priženil dvajsetletni Gašper Cankar (1755–20. 1. 1813⁸¹).⁸² Bil je sin Jakoba, ki je sicer živel v Veliki Ligojni, a je bil brez posesti. Od kod izhaja ta Jakob, ni raziskano.

Gašper se je poročil z vdovo Heleno Borštnik (1735–2. 9. 1776⁸³). Helena je bila 20 let starejša od Gašperja in lastnica kajže. V letu po poroki, 1. 9. 1776⁸⁴, sta Helena in hčerka Marija umrli po porodu. Mladi vdovec se je takoj dvignil med kajžarje in se mesec dni po smrti prve žene, 2. oktobra 1776⁸⁵, drugič poročil z Jero Pajsar (28. 2. 1741–25. 4. 1791⁸⁶), hčerko bajtarja Matije s Stare Vrh-

nike.⁸⁷ Druga žena Jera mu je rodila sedem otrok: Matevža (? 9. 1777–18. 12. 1777), Marijo (? 9. 1777–), Štefana (25. 12. 1779–1. 5. 1780), Jakoba (14. 7. 1781–20. 6. 1785), Uršulo (12. 10. 1783–6. 8. 1788), Mino (24. 1. 1787–) in Heleno (31. 3. 1790–)⁸⁸. Le dobra dva meseca po smrti druge žene, 1. 7. 1791⁸⁹, se je Gašper poročil tretjič. Tokrat z Mico Gorjanc iz vasi, po domače Vrhovko⁹⁰, in imel z njo še sinova Franca (28. 11. 1792–) in Lovrenca (29. 7. 1795–)⁹¹. Tudi ta ni dolgo živela, in Gašper se je leta 1810 poročil še četrtič, tokrat z Marušo Velkavrh⁹². Žene so mu rodile skupaj deset otrok, pet jih je umrlo že v otroštvu. Cankarjem s hišne številke 8 so rekli po domače Šimnovci.

Zapis poroke Jakobovega sina Gašperja Cankarja in Helene Borštnik v vrhniški poročni knjigi 1764–1783, datum poroke 13. 2. 1775. Približen prevod: »Poroči se Gašper Cankar, sin Jakoba Cankarja iz Velike Ligojne, s svojo nevesto Heleno pokojnega Petra Borštnika, vdovo iz Velike Ligojne št. 8. Poročni priči: Jakob Mihevc, kmet, Gregor Majer, kajžar iz Velike Ligojne. Poročil Janez Adam Malič.« (hrani: Nadškofijski arhiv Ljubljana)

Franc Cankar (28. 11. 1792–30. 1. 1832), sin iz tretjega Gašperjevega zakona, je nadaljeval rod Cankarjev na hišni številki 8. Franc se je 16. 2. 1813 poročil z Nežo Velkavrh (1788–1. 4. 1849). V zakonu se jima je rodilo šest otrok: Gregor (26. 2. 1814–), Mihael (25. 2. 1815⁹³–4. 10. 1891⁹⁴), Marija (30. 6. 1819–), Franc (1821–), Barbara (30. 4. 1823–21. 1. 1897) in Uršula (15. 9. 1826–1833).⁹⁵ Na domu je ostal drugorojeni Mihael, ki se je 8. 2. 1841 poročil z Marjano Gutnik s Korena (17. 2. 1812–18. 8. 1852) in imel z njo sinova Matijo – Matevža (20. 9. 1844–1918) in Franca (13. 9. 1849–).⁹⁶

Ta veja Cankarjev se je po moških potomcih v Ligojni ohranila najdlje. Še v dobi po prvi svetovni vojni je bil lastnik bajte Matevž Cankar (20. 9. 1844–1918). Poročen je bil z Jero Malavašič (11. 2. 1851–16. 10. 1917⁹⁷) iz Podlipse. Poroča je bila 5. 11. 1877. Jera je opravljala posle ligojnske babice⁹⁸. Jera je Matevžu rodila šest otrok: Simona (21. 10. 1877–30. 3. 1879), Marijo (30. 9. 1881–6. 8. 1882), Jožefa (18. 3. 1884–1920 v ZDA), Janeza (3. 1. 1887–31. 12. 1963 v ZDA), Marijo (9. 11. 1890–8. 6. 1976 v ZDA) in Ano (23. 6. 1893–28. 10. 1895).⁹⁹ Trije otroci so umrli v otroški dobi, Jožef in Janez sta se prva odselila v Ameriko, kamor se je 1913. leta za njima podala še njuna sestra Marija.¹⁰⁰ Ker ni bilo po smrti staršev v Ligojni nikogar več, sta revno hišico, ki je stala v kotu med staro in novo cesto proti Vrhniki, Janez in Marija 1923. leta prodala.¹⁰¹ Kupil jo je Anton Košir iz Velike Ligojne.¹⁰² Med drugo svetovno vojno, leta 1942, je domačija pogorela. Koširjevi so dom obnovili. Ker Anton Košir, kasnejši lastnik, ni imel potomcev, je dom podedovala njegova sestra Bernarda in ga izročila sinu Boštjanu. Boštjan Rus je staro hišo leta 1988 porušil in se z ženo Marijo in sinovoma Tomažem in Andražem leta 1993 vselil v novo. Domače ime pri Šimnovcu pa se je ohranilo do danes.

Otroci Matevža Cankarja in Jere Malavašič v ZDA¹⁰³

Kot rečeno, so se trije otroci Matevža Cankarja in Jere Malavašič odselili v Združene države Amerike. To so bili Jožef (Josephus), Janez (Joannes) in Marija (Mary). Jožef (Josephus) Cankar, rojen 18. 3. 1884 v Veliki Ligojni 8, pri Šimnovcu, umrl leta 1920 v ZDA, je bil poročen z Jožefino Pleško, rojeno 2. 3. 1890 v Šmihelu pri Novem mestu. Bila je hči Janeza Pleška in Jožefe Rogelj. Jožefina je umrla 25. 11. 1958 v Victory Memorial Hospital v Waukeganu, Lake, v zvezni državi Illinois. Imela sta sedem otrok.

Janez (Joannes) Cankar se je rodil 3. 1. 1887, prav tako v Veliki Ligojni 8, pri Šimnovcu. V Ameriko je odšel 1906.¹⁰⁴ leta in tam 31. 12. 1963 tudi umrl. 10. 4. 1910 se je v Waukeganu oženil s Frančiško Gregorka, rojeno 3. 12. 1887. Frančiška se je rodila v Blatni Brezovici, staršema Jakobu Gregorki in Ivani Lenaršič. Umrla je 14. 10. 1979 v St. Therese Hospital v ZDA. V družini je bilo osem otrok.

Marija (Mary) Cankar, se je rodila 9. 11. 1890 v Veliki Ligojni 8, pri Šimnovcu. V Ameriko je prišla 1913. leta, stara 22 let¹⁰⁵. Umrla je 8. 7. 1976 v Winchester Housu v Libertyvillu v zvezni državi Illinois. Njen mož je bil Valentin (Egidij) Gosar, rojen 1. 9. 1890 v Podsmreki 15 pri Dobrovi, očetu Francu in materi Mariji Kušar. Valentin je preminil 15. 12. 1977 v Winchester Housu v Libertyvillu v zvezni državi Illinois. Marija in Valentin sta imela dva otroke. Petorojeni otrok iz zakona Janeza Cankarja (1887) in Frančiške Gregorka je bil Joannes Cankar, rojen 25. 12. 1910 v Waukeganu v Illinoisu, preminil pa je 30. 6. 1992. Z Mary Mozina (Možina) se je poročil 14. 6. 1945 in imel z njo sina Johna. Mary je bila hči Jakoba Možine. Ta se je rodi 25. 4. 1882 v Podlipi 17, pri Rožancu. Bil je šesti otrok iz prvega zakona Janeza Možine z Ivano Mlinar in se je prav tako odselil v ZDA.¹⁰⁶

3-29-79

Draga Frančiška:

Dalga smo iskali in sprašovali. Če imamo še kakšno žilko na Slovenskem. Že dve leti delamo in se pisavamo družinske zgodovine od naše strani kakor tudi na strani mojega moža.

Naj prva naj povem kdo sem jest. Moje ime je bilo Mary Možina hčer Jakob in Antonia (Tesar) po domače pri antončetu na Veliki. Mate moje mame se je pisala Elizabeta Krasovec.

Odstavek iz pisma Mary Cankar, roj. Možina, teti Frančiški Žakelj, roj. Možina. V pismu navaja, da je bil možev oče John rojen pri Šimnovcu v Veliki Ligojni, mama pa v Blatni Brezovici, Gregorkova. (Hrani: Venceslav Cankar)

**Pismo Mary Cankar (roj. Možina)
teti Frančiški¹⁰⁷**

**Velika Ligojna 18, nova št. 47,
pri Cankarju**

Leta 1979 je Frančiška Žakelj, roj. Možina, prejela pismo Mary Cankar iz North Chicaga v ZDA. V njem Mary piše, da je stara 63 let in da je poročena z Johnom Cankarjem. Možev oče Janez Cankar je bil rojen v Veliki Ligojni pri Šimnovcu in je že umrl. Moževa mama Frančiška Gregorka je bila rojena v Blatni Brezovici in je stara 91 let.¹⁰⁸

Pisateljev rod se je nadaljeval v Veliki Ligojni 18, pri Cankarju na Raspotju.¹⁰⁹ Dom je bil podložen graščini Čeplje. Ta je bila v gozdovih pri Glincah blizu Šentvida pri Ljubljani.¹¹⁰ Posestvo Cankarjev je premoglo tri in pol hektarja zemlje in malo gozda v Lipalici. Imeli so dve njivi, eno na pobočju Mrl, drugo v globeli za hišo.¹¹¹

Domačija pri Cankarju na Raspotju, fotografirana iz zraka. (foto: Jože Balant, 2013, hrani: Janez Verbič)

Raspotje je starodavno križpotje nad vasjo, kjer se cepi cesta na levo proti horjulski dolini, na desno proti Žažarju.¹¹²

Tudi Neža Pivk, mati pisatelja Ivana Cankarja je hodila tod, se vzpela čez Mavsarjev hrib in nadaljevala pot proti rojstnemu Vrzdenču,¹¹³ saj je Cankar zapisal, da sta se z materjo ustavljala pri Sedejevih na Mavsariji, kjer je mati imela daljno sorodstvo.¹¹⁴

Boštjan Cankar (12. 1. 1770–19. 2. 1813), praded pisatelja Ivana, je bil mlajši brat Janezovega (roj. 1813) deda Pavla (roj. 1756) iz Kotov. 28. 2. 1793 se je poročil z Uršo Oblak (1764–24. 4. 1811), gospodinjo z Raspotja. Za Uršo je bil to že tretji zakon. Bila je šest let starejša od ženina in iz vsakega zakona je imela že po enega otroka.

Boštjanu in Urši se je nato rodilo še šest otrok: Katarina (8. 11. 1793–29. 8. 1795), Jera (17. 2. 1796, leta 1829 poročena z Gašperjem Štantom), Jurij (4. 4. 1799–3. 1. 1816), Jakob (8. 7. 1801–8. 2. 1885, ded Ivana Cankarja), Marija (28. 7. 1805) in Marjeta (3. 7. 1808, prvič poročena leta 1835 s Tomažem Smrekarjem iz Podlipe, drugič pa leta 1844 s Primožem Moletom iz Žažarja).¹¹⁵

Cankarji so v tej poroki verjetno videli gmočno korist, saj je Urša prepisala tretjinski grunt na Boštjana še pred poroko, kakor je razvidno iz ženitovanske pogodbe z datumom 12. 12. 1792,¹¹⁶ poroka pa je bila čez dobra dva meseca, v predpustu 1793. Boštjan je moral preživeti osem otrok. Poleg dveh ženinih iz prejšnjih zakonov še svojih šest. Boštjan je živel na Raspotju v nemirni dobi francoske okupacije. Po cesti od Vrhlike so bežale čete, pomešane s kočijami nemških princev in aristokracije, ki se je iz severne Italije umikala pred Francozi, za njimi pa se je privalila Napoleonova vojska. Menjajoče se oblasti so nalagale kmetom nove dajatve vseh vrst.¹¹⁷

Boštjan je bil dober gospodar. K posestvu je priključil travnik Vrtec, ki so ga imeli dotlej v najemu od vrhniške farne cerkve Cankarji, ki so bili najemniki na številki 2. Ti so morali biti v hudi stiski, da so prodali travnik, ki so ga komaj dobili v svojo last. Kmalu se mu je ponudila priložnost, da ga je prodal Boštjanu Vogrinu kot pripravno parcelo za vaško kovačijo. Za ta košček sveta je dobil 25 forintov deželne veljave.¹¹⁸ Skrbel je za zaokrožanje svoje posesti in kupoval svet, ki je ležal blizu njegove posesti. V logaških knjigah¹¹⁹ je zabeleženo, da je kupil rovte Valentina Bizjaka in del zemljišča, ki je bil do tedaj soseskina last.

Po družinski strani pa je teklo življenje v znamenju velike umrljivosti otrok. Tudi žena Urša je umrla aprila 1811. Že čez poldrugi mesec, 3. junija 1811, se je Boštjan drugič poročil z vdovo Uršo Remžgar¹²⁰ (1735–18. 9. 1831¹²¹). Tudi ta je bila pet let starejša. Otrok nista imela. Boštjan je umrl 1813. leta, star komaj 42 let. Verjetno je bila kriva nesreča, saj je kot vzrok smrti navedena izkrvavitev.¹²²

Po Boštjanovi smrti se je kmetija znašla v škripcih. Za naslednika je veljal starejši sin Jurij iz prvega zakona, ki pa še ni dopolnil štirinajst let. Gospodarila je mati, čeprav posestvo ni bilo prepisano nanjo, temveč je v novih pravnih razmerah za časa francoske okupacije čakalo na moškega naslednika. Čas, ki je deželi prinesel toliko sprememb, ni prizanesel niti hiši vrh klanca v Ligojni. Božič 1815. leta je bil tesnoben. Šestnajstletni naslednik na gruntu, Jurij, je umiral za sušico. Vzelo ga je 3. januarja 1816. Dedištvo se je s tem preneslo na mlajšega brata Jakoba, edinega moškega potomca družine, deda pisatelja Ivana Cankarja. Toda Jakob ni bil že od začetka določen za naslednika, zato se je verjetno že zelo mlad odpravil od doma. V tistih časih so se ženili s petnajstimi leti, za pastirje in hlapčiče pa so odhajali zdoma še

mlajši. Tako je odšel tudi Jakob in se mu je po smrti brata zdelo že prepozno, da bi se vrnil v življenje, ki se mu je že enkrat odrekel. Na Vrhniki se je izučil za krojača. V vrhniških župnijskih knjigah najdemo zapis, da se je leta 1823 poročil z domačinko Marijo Kos (1799–1. 2. 1840), ki je bila ob poroki že v visoki nosečnosti. Izhajala je iz bajtarske družine na vrhniškem klancu. Drugič se je poročil 22. 2. 1841, in sicer z Gorenjko Barbaro Bernot (10. 12. 1811–19. 1. 1880). Jakob je imel v prvem zakonu 12, v drugem pa še devet otrok.¹²³

Ko je Jakob izvedel, da je brat umrl in da je podedoval tretjinski grunt v Ligojni, ni niti pomislil, da bi se vrnil v rojstno vas. Posestva, ki ga je priženil in dokupil njegov oče, se je želel čim prej znebiti. Pol leta po tem, ko je prevzel kmetijo, je izrabil možnost, ki jo je dopuščal prevešbeni patent, in 28. 2. 1825 kmetijo pred bistriško gosposko zamenjal z Gašperjem Pajsarjem, in sicer za kajžo brez zemlje na Vrhniki. Jakob Cankar z zamenjavo ni bil zadovoljen in se v svojo kajžo ni vselil. Z Andrejem Pajsarjem se je po štirih letih, 11. decembra 1829, dogovoril, da sta drug drugemu vrnila prvotni posesti.¹²⁴

Jakob je, medtem ko sta se z Andrejem Pajsarjem dogovarjala za vrnitev posesti, že našel kupca za domačijo na Raspotju. Takoj ko je bil dogovor veljaven, jo je prodal Jakobu Vogrinu oz. Ogrinu (28. 7. 1808–) za 340 forintov.¹²⁵ V sorodstvu Vogrinovih se je ohranil spomin, da se je hotel Cankarjev stari oče po vsej sili otrestiti svoje kmečke posesti, tako da so oni kupili posestvece zelo poceni, tako rekoč zastonj.¹²⁶

Po štirideset forintov in osem krajcarjev je bil dolžan izplačati svojima mlajšima sestrama¹²⁷, za preostalo pa je leta 1834¹²⁸ za 193 goldinarjev kupil od Tomaža Podlipca hišo s hišno številko 141¹²⁹ na Bregu na Vrhniki in dva laza s kozolcem na Košacih. Hiša je stala na klancu tik za cerkvijo sv. Lenarta. S prodajo svoje zemlje, s poroko s tržanko

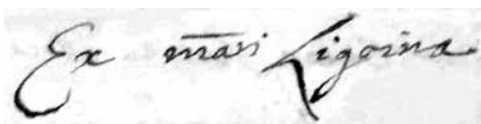
in z naselitvijo v trgu, je Jakob Cankar in z njim celotna rodbina Cankarjev prešla iz kmetov v tržane. Domačiji nad Veliko Ligojno pa še danes rečemo pri Cankarju, čeprav so se Cankarji od tod že davno odselili.

Jakob Ogrin (28. 7. 1808–), ki je kupil domačijo na Raspotju, je bil poročen dvakrat. Posestvo je prevzel sin Matevž (13. 9. 1829–25. 4. 1876) iz Jakobovega prvega zakona.¹³⁰ Matevž se je 29. 8. 1859 poročil z Ano Verbič (27. 12. 1838–), Mrlakovo. Matevžu in Ani se je v zakonu rodilo pet otrok: Anton (12. 1. 1861–4. 8. 1896), Marija (5. 8. 1864–), Johana (28. 4. 1868–), Jera (12.3.1870–) in Frančiška (12. 9. 1873–6. 7. 1878).¹³¹ Prvorojeni Anton je bil ob smrti očeta star šele petnajst let. Posestvo je 30. 10. 1877 uradno prešlo v njegovo last,¹³² 9. 2. 1885 pa se je poročil z Marijo Marolt (9. 11. 1859–12. 05. 1922) iz Horjula. Imela sta štiri otroke: Janeza (14. 12. 1886–10. 3. 1937), Ivano (1. 5. 1888–), Marijo (10. 2. 1890–) in Martina (13. 11. 1892–). Po moževi smrti se je mati Marija poročila še enkrat, in sicer z Janezom Leskovcem s Stare Vrhnike, ter imela z njim še tri otroke.¹³³

Za posestvo je bila 10. 1. 1891 razpisana dražba¹³⁴ in je na podlagi prisodnega pisma z dne 1. 7. 1891 prešlo v last Franceta Novaka¹³⁵ iz Ligojne (16. 10. 1863–23. 8. 1912). Franc se je 11. 2. 1889 poročil z Marjano Potočnik iz Zadobja v župniji Lučine (21. 1. 1851–8. 11. 1934). Marjana je v zakon pripeljala hčerko iz prvega zakona, Frančiško Kucler (3. 12. 1884).¹³⁶ S Francem Novakom sta imela še tri sinove: Franca (15. 6. 1891–), Jožeta (24. 3. 1893–) in Andreja (6. 12. 1896–).¹³⁷ Ker so njuni otroci pomrli, je domačijo 1913. leta na podlagi prisojilne listine podedovala mati Marjana.¹³⁸ Leta 1930 je posestvo na Raspotju prodala za 76.150 dinarjev¹³⁹ Mrlakovemu Janezu Verbiču (3. 7. 1896–12. 8. 1948). Slednji se je leta 1922 poročil s Frančiško Jurjevčič (16. 2. 1896–4. 1. 1972) iz Žirovskega Vrha. V družini je bilo devet otrok.

Kot večina domačij v Ligojni, se tudi ta med drugo svetovno vojno, leta 1942, ni izgnila ognjenim zubljem. Na obnovljenem domu je ostal petorojeni Janez Verbič (2. 11. 1927–28. 11. 1992)¹⁴⁰ in se leta 1955 poročil z Jožefo Kogovšek (3. 4. 1932–30. 7. 2000), Štrajtovo iz Žažarja. Janez in Jožefa sta imela tri otroke. Na domu zdaj gospodarja njun sin Janez z ženo Veroniko.¹⁴¹

Res je, da priimka Cankar v Ligojni ni več, vendar pa se rod po ženski strani nadaljuje, in to ne samo v Kotih, saj so se dekleta iz Cankarjevega rodu poročala v vasi in bližnji okolici. Tudi France Cankar iz Omersove ulice v Ljubljani, ki je raziskoval Cankarjev rod, je zasledil veliko porok v kraju in okolici. Zmotna je samo navedba kraja rojstva mnogih Cankarjev, saj navaja, da so se rodili v Mali Ligojni 31. V resnici gre za Veliko Ligojno 31, v Kotih, kakor se je takrat reklo. To je stara hišna številka Mrlakove domačije v Kotih. Očitno ga je zavedel zapis »m̄ Ligoina«, ki v resnici pomeni Velika in ne Mala Ligojna. V matrikah vrhniške župnije so namreč Ligojno včasih zapisovali takole: črtica nad črko m je pomenilo Velika Ligojna (*maiori* = velika), črtica pod črko m pa Mala Ligojna (*minori* = mala).¹⁴² Mala Ligojna v tistem času ni imela toliko hišnih števil. O tem se lahko prepričamo, če prelistamo status animarum za župnijo Vrhnika z vasmimi od leta 1834 do 1847. Velika Ligojna je imela tedaj 32 hišnih števil, Mala Ligojna pa 16. V leksikonu Vojvodine Kranjske za leto 1874 je zapisan podatek, da je bilo v Veliki Ligojni 35 hišnih števil, v Mali pa 18.¹⁴³

»Ex maori Ligoina« – »Iz Velike Ligojne«.
(Zapis iz krstne knjige vrhniške fare, 1769–1784,
str. 21/12)

VIRI IN LITERATURA

Ambrožič, Matjaž: *Sv. Jurij in sv. Lenart v Ligojni*. Vrhnika: Župnija Vrhnika, 2004.

Anžič, Sonja: *Prebivalstvo občine Vrhnika na prelomu 19. in 20. stoletja - 4. del (Hrib)*. V: *Vrhniški razgledi* 8. Vrhnika: Muzejsko društvo Vrhnika, 2007.

Arhiv župnišča na Vrhniki: *Status animarum*, župnija Zaplana 1896-.

Cankar, Franc, Omersova ulica Ljubljana: *Izpis družinskega drevesa za družino iz Velike Ligojne*, stara št. 8, nova št. 11. Družinski arhiv: Venceslav Cankar, Selo 50, Žiri.

Cankar, Franc, Omersova ulica Ljubljana: *Rodovnik Ivana Cankarja na internetni strani Slovenskega rodoslovnega društva*. Peter Hawlina: *Rodovniki znanih Slovencev*.

Cankar, Ivan: *Novele in črtice*. Celje: Mohorjeva družba Celje, 1977.

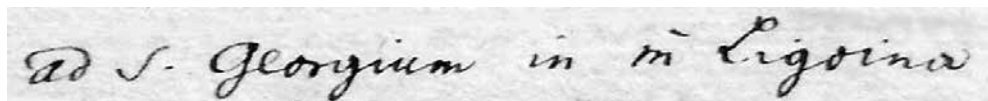
Dobrovoljc, Franc: *Cankarjev album*. Maribor: Obzorja Maribor, 1972.

Dovč, Franci; Koderman, Cvetka: *Velika Ligojna in njeni prebivalci*, Vrhnika: rokopis, samozaložba 2012.

Etnološka interpretacija itinerarija »Po poteh Cankarjeve matere«. V: *Vrhniški razgledi* 12. Vrhnika: Muzejsko društvo Vrhnika, 2011.

Goričan, Ema, Stara Vrhnika 36A, Vrhnika: *Rodoslovna zbirka (družinski arhiv)*.

Goričan, Ema: *Rod slikarja Simona Ogrina 1620-2001*. Vrhnika: samozaložba, 2001.

»Ad S. Georgium in m̄ Ligoina« pomeni »pri sv. Juriju v Veliki Ligojni«.
(Zapis iz poročne knjige vrhniške fare, 1764–1783, datum poroke 13. 2. 1775)

Koderman, Ambrož: *Rodovnik za družine Verbič vulgo Mrlak, Gutnik vulgo Kotnik, Verbič vulgo Cankar, rodoslovna zbirka (družinski arhiv)*.

Košir, Tone: *Dediščina župnije Šentjošt. Ljudje, domačije in znamenitosti*. Šentjošt: Župnija 2013.

Nadškofijski arhiv Ljubljana: *Krstne knjige Vrhnika, 1725–1745, 1745–1769, 1769–1784*.

Nadškofijski arhiv Ljubljana: *Mrliske knjige Vrhnika, 1757–1784, 1836–1847, 1886–1902*.

Nadškofijski arhiv Ljubljana: *Poročna knjiga Vrhnika, 1764–1783*.

Nadškofijski arhiv Ljubljana: *Status animarum, župnija Vrhnika – vasi, 1834–1847*.

Petre, Franc: *Rod in mladost Ivana Cankarja*. Ljubljana: Slovenski knjižni zavod v Ljubljani, 1947.

Pismo Mary Mozina, poslano 30. 3. 1979 iz North Chicaga, naslovljeno na Franciško Žakelj, Selo 13, Žiri. Družinski arhiv Venceslav Cankar, Selo 50, Žiri.

Pivk, Olga, Žitko, Janez: *Vodni pogoni na Podlipščici in njenih pritokih*. V: *Vrhniški razgledi* 8. Vrhnika: Muzejsko društvo Vrhnika, 2007.

Slovensko rodoslovno društvo: indeks porok: <http://www.genealogy.si/marriages/C01.html>

Special-Orts-Repertorium von Krain, Obširen imenik krajev na Kranjskem. Dunaj, 1884.

Švajncar, Janez: *Vojna in vojaška zgodovina Slovencev*. Ljubljana: Prešernova družba, 1992.

Ladijski dnevnik: www.ellisland.org.

Zadnik, Vesna: *Rodbina Ivana Cankarja*. Vrhnika: Skupščina občine Vrhnika, 1993.

Zajec, Alfonz, Loška cesta 56, Žiri: *Družinski arhiv*.

Žitko, Janez: *Rodoslovna zbirka (družinski arhiv)*.

Žitko, Janez: *Seznam priimkov iz krstnih matičnih knjig Vrhnike*. V: *Vrhniški razgledi* 10. Vrhnika: Muzejsko društvo Vrhnika, 2009.

OPOMBE

- 1 Žitko 2009, str. 121.
- 2 Zadnik 1993, str. 16, in Petre 1947, str. 16.
- 3 Petre 1947, str. 28, 35.
- 4 Prav tam, str. 15.
- 5 Prav tam, str. 22.
- 6 Prav tam, str. 21.
- 7 Mala pravda: dajatev za potrebe grofove kuhinje.
- 8 Petre 1947, str. 22.
- 9 Prav tam.

- 10 Prav tam, str. 15.
- 11 Prav tam, str. 21.
- 12 Vrhniški razgledi 12/2011, str. 336.
- 13 Petre 1947, str. 20, 23, in Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 14 Petre 1947, str. 24.
- 15 Petre 1947, str. 23, 24, in Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 16 Petre 1947, str. 24, in Švajncar 1992, str. 68, 69.
- 17 Petre v knjigi Rod in mladost Ivana Cankarja na strani 24 navaja, da sta se Štefanu in Jeri Reven rodili dve hčerki, F. Cankar pa v Rodovniku Ivana Cankarja na internetni strani Slovenskega rodoslovnega društva, da je imel Štefan z Jero Reven štiri otroke.
- 18 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 19 Petre 1947, str. 24.
- 20 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 21 Petre 1947, str. 31.
- 22 Helena Verbič, rojena Trček, leta 1689 na Trčkovem griču v Zaplani, se je 9. 1. 1713 poročila z Štefanom Verbičem, gospodarjem na Mrlakovi kmetiji v Kotih, Velika Ligojna, stara št. 31. (Koderman, A.: Rodoslovna zbirka.)
- 23 Zadnik 1993, priloga 2.
- 24 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 25 Petre 1947, str. 32.
- 26 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 27 Arhiv župnišča na Vrhniki: Status animarum, župnija Zaplana 1896–. Mali Slovšar, Zaplana 1, nova št. 51, vulgo Bogataj (zdaj Trčkov grič 35, op. a.); Veliki Slovšar, Zaplana 2, nova št. 52, vulgo Železnik (zdaj Trčkov grič 36, op. a.).
- 28 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 29 Petre 1947, str. 32.
- 30 Prav tam in Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 31 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Status animarum, župnija Vrhnika – vasi, 1834–1847: Velika Ligojna ima v tem obdobju 32 hišnih števil, Mala Ligojna pa 16 hišnih števil.
- 32 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 33 Petre 1947, str. 32, 34.
- 34 Prav tam, str. 35.
- 35 Vesna Zadnik v knjigi Rod in mladost Ivana Cankarja v prilogi št. 2 navaja, da je bil Nikolaj rojen 1785. leta.

- 36 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 37 Prav tam.
- 38 Fran Petre na str. 41 sicer navaja zgolj tri otroke, v internetni rodoslovni zbirki Franca Cankarja pa sta navedeni še Ana (roj. 1806) in Marija (roj. 1810).
- 39 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Mrliška knjiga Vrhnika, 1836–1847, str. 37.
- 40 Petre 1947, str. 41, in Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 41 Prav tam.
- 42 Prav tam.
- 43 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 44 Petre 1947, str. 41.
- 45 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka: Lovrenc Gutnik, rojen Koreno 1, župnija Polhov Gradec.
- 46 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Mrliška knjiga Vrhnika, 1836–1847, str. 37.
- 47 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 48 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Status animarum, župnija Vrhnika – vasi, 1834–1847.
- 49 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 50 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Status animarum, župnija Vrhnika – vasi, 1834–1847.
- 51 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 52 Petre 1947, str. 55.
- 53 Vrhniški razgledi št. 8/2007, str. 128.
- 54 Koderman, A.: Rodoslovna zbirka.
- 55 Zadnik 1993, str. 18.
- 56 Povedal Jožef Gutnik – Mihelčev, Stara Vrhnika, novembra 2013.
- 57 Petre 1947, str. 25.
- 58 Ambrožič 2004, str. 9, 10.
- 59 Zadnik 1993, priloga 2.
- 60 Petre 1947, str. 25.
- 61 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 62 Petre 1947, str. 26, 27, in Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 63 Petre 1947, str. 26.
- 64 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 65 Prav tam.
- 66 Petre 1947, str. 27.
- 67 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Mrliška knjiga Vrhnika, 1757–1784, str. 166.
- 68 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 69 Prav tam.
- 70 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Status animarum, župnija Vrhnika – vasi, 1834–1847.
- 71 Slovensko rodoslovno društvo: indeks porok na spletu: <http://www.genealogy.si/marriages/C01.html>
- 72 Dovč, Koderman 2012, str. 23, 57.
- 73 Košir 2013, str. 437, 438.
- 74 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 75 Danes Velika Ligojna 43, stara 35, po domače Židank, Rudl, priimek Sedej. (gl. Dovč, Koderman 2012, str. 23, 57.)
- 76 Povedal Franc Osredkar, Velika Ligojna 6, decembra 2013.
- 77 Petre 1947, str. 27.
- 78 Dovč, Koderman 2012, str. 23, 24.
- 79 Zdaj Velika Ligojna 11, priimek Rus.
- 80 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Poročna knjiga Vrhnika, 1764–1783, str. 37, in Petre 1947, str. 28.
- 81 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 82 Petre 1947, str. 28.
- 83 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 84 Prav tam.
- 85 Petre 1947, str. 28.
- 86 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 87 Petre 1947, str. 28.
- 88 Cankar, F.: Cankar, F.: Izpis družinskega drevesa ..., in Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 89 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 90 Petre 1947, str. 28, in Goričan, E.: Rodoslovna zbirka: Poroka 1. 7. 1791: Gašper Cankar in Marija Verhovec, župnija Horjul, poročni indeks 1787–1956.
- 91 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 92 Petre 1947, str. 28.
- 93 Cankar, F.: Izpis družinskega drevesa ...
- 94 Nadškofijski arhiv Ljubljana: Mrliška knjiga Vrhnika, 1886–1902, str. 69.
- 95 Cankar, F.: Izpis družinskega drevesa ...
- 96 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 97 Prav tam.
- 98 Petre 1947, str. 28.
- 99 Cankar, F.: Izpis družinskega drevesa ...

- 100 Ladijski dnevnik: www.ellisland.org.
- 101 Petre 1947, str. 28.
- 102 Dovč, Koderman 2012, str. 28.
- 103 Podatki dopolnjeni iz: Cankar, F.: Izpis družinskega drevesa ...
- 104 Ladijski dnevnik: www.ellisland.org.
- 105 Prav tam.
- 106 Žitko, J.: Rodoslovna zbirka.
- 107 Pojasnil Alfonz Zajec, Loška cesta 56, Žiri, v telefonskem pogovoru novembra 2013: Frančiška Možina, rojena 13. 12. 1897 – Rožančeva iz Podlipe 17, poročena z Jakobom Žakljem – Lavrovim iz Lavrovca. Živel je na Selu 13 v Žireh in umrla stara več kot devetdeset let, pri hčerki v Trziču. Bila je sestra Jakoba Možine – Rožančevega iz Podlipe 17, očeta Mary Možina, poročene Cankar v Ameriki.
- 108 Pismo hrani Venceslav Cankar, Selo 50, Žiri.
- 109 Zadnik 1993, str. 25.
- 110 Petre 1947, str. 36.
- 111 Prav tam, str. 38.
- 112 Prav tam, str. 37.
- 113 Prav tam, str. 61.
- 114 Cankar 1977, str. 14–15, glej še op. 12.
- 115 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 116 Petre 1947, str. 37.
- 117 Prav tam, str. 38.
- 118 Prav tam in Goričan 2001, str. 21.
- 119 Petre 1947, str. 38.
- 120 Prav tam, str. 39.
- 121 Cankar, F.: Rodovnik Ivana Cankarja ...
- 122 Petre 1947, str. 39.
- 123 Petre 1947, str. 40, ter Dobrovoljc 1972, str. 234.
- 124 Petre 1947, str. 48.
- 125 Prav tam, str. 49.
- 126 Prav tam.
- 127 Prav tam, str. 48.
- 128 Dobrovoljc 1972, str. 234: kupna pogodba, datum 9. 3. 1834, hrani arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga.
- 129 Prvotna (prava) rojstna hiša Ivana Cankarja: Na klanecu 141, pozneje št. 94, danes št 1 (gl. Dobrovoljc 1972, str. 234).
- 130 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 131 Koderman, A.: Rodoslovna zbirka.
- 132 Arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga za posest Velika Ligojna št. 18/47, odgovorno pismo z dne 30. 10. 1877, vlož. št. 1345.
- 133 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 134 Arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga za posest Velika Ligojna št. 18/47, 10. 1. 1891, vlož. št. 180.
- 135 Arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga za posest Velika Ligojna št. 18/47, prisodno pismo z dne 1. 7. 1891, vlož. št. 4652.
- 136 Goričan, E.: Rodoslovna zbirka.
- 137 Vrhniški razgledi 8/2007, str. 280.
- 138 Arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga za posest Velika Ligojna št. 18/47, prisojilna listina z dne 24. 2. 1913, vlož. št. 253.
- 139 Arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga za posest Velika Ligojna št. 18/47, notarska pogodba z dne 29. 7. 1930, vlož. št. 253.
- 140 Arhiv Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota Vrhnika, zemljiška knjiga za posest Velika Ligojna št. 18/47, sklep o dedovanju z dne 21. 7. 1955, vlož. št. 1270.
- 141 Koderman, A.: Rodoslovna zbirka.
- 142 Način zapisa za obe Ligojni je prijazno pojasnil g. Tone Krampač iz Nadškofijskega arhiva v Ljubljani.
- 143 Special-Orts-Repertorium von Krain, Obširen imenik krajev na Kranjskem, Dunaj 1884 (podatek je vzet iz izdaje leta 1874).